

Facilitar que ho entenguin 16/II/1981

El grup de mots el fet que es pot usar com a element d'enllaç en aquelles construccions en què el complement d'un verb que regeix algunes de les preposicions a, en o de és una oració subordinada introduïda per la conjunció que. Com que aquesta conjunció no admet l'anteposició de cap d'aquelles preposicions, amb la seva substitució pel grup el fet que es pot evitar la construcció massa forçada o violenta que a cops resulta de la supressió de la preposició. Així, si en l'oració Es basen en una simple suposició substituïm el complement representat per un grup nominal per un altre que és una oració subordinada, com que els ho ha dit una persona ben informada, obtenim Es basen que els ho ha dit una persona ben informada. Però amb l'ús del grup el fet que en lloc de la simple conjunció podem mantenir la preposició regida pel verb: Es basen en el fet que els ho ha dit una persona ben informada.

Aquest mateix grup pot usar-se per a introduir una oració subordinada quan representa no un complement sinó el subjecte de l'oració principal, cas en què és molt corrent que aquesta subordinada en funció de subjecte figuri al principi de la preposició complexa: El fet que ell ho hagi dit no vol pas dir que sigui veritat. Encara que aquest ús és força corrent i, en definitiva, ben recomanable, no resulta tan necessari per a obtenir una frase que no es vegi forçada com en el cas anterior. Són construccions perfectament acceptables, des de tots els punts de vista, tant El fet que ell ho hagi dit no vol pas dir... com Que ell ho hagi dit no vol pas dir... En canvi, sembla que hom convé a considerar inadmissible l'ús de la conjunció precedida de l'article el, formant, doncs, el conjunt el que: «El que ell ho hagi dit no vol pas dir...», construcció, per tant, que caldria evitar.

Hi ha un altre cas en què el grup el que (article més conjunció) és encara més inadmissible i totalment innecessari: introduint una oració subordinada complement d'un verb transitiu, és a dir, en funció de complement acusatiu. Llegim en una obra de divulgació històrica: «...circumstància que afavori el que el nucli Barcelona-Girona-Osona restés indivís.» ¿Què resol, en aquest cas, l'ús del conjunt el que? N'hi ha ben bé prou amb la simple conjunció que: ...afavori que el nucli Barcelona... Cal evitar encara més, doncs, aquest altre ús del conjunt el que, que trobem especialment en subordinades de subjuntiu que depenen de verbs com determinar, motivar, ocasionar, originar, provocar, afavorir, facilitar, etc.

Albert Jané